

Program regional sectorial în domeniul sporirii atractivității turistice a RDS

Document elaborat de
ADR Sud

Ana Donia, specialist SPSP

Definiție :

- Programul Regional Sectorial reprezintă un instrument operațional în planificarea regională, cu menirea de a spori capacitatea APL-urilor în elaborarea proiectelor regionale durabile, respectându-se conformitatea acestuia cu politicile sectoriale, practicile existente și cadrul strategic relevant.
- Perioada: 2017-2025

Metodologie:

- Programul dat a fost elaborat în baza unei abordări participative, bazate pe deciziile grupului de lucru, format sub egida ADR Sud.
- Grupul de lucru regional sectorial (GLRS) include reprezentanți ai fiecărui Consiliu Raional din RD Sud, reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC), reprezentanți ai Agenției Turismului, mediului academic, ș.a.

Metodologie:

- Grupul de lucru a aprobat planul de acțiuni în elaborarea PRS-ului, a fost consultat în elaborarea viziunii, obiectivului general și obiectivelor specifice ale documentului dat.
- Grupul de lucru regional sectorial a elaborat documentul în câteva etape, asigurând un echilibru dintre obiectivele naționale în domeniu, necesitățile regionale și locale cu consultarea părților interesate.

Cuprins:

- 1. CADRUL CONCEPTUAL AL PROGRAMULUI REGIONAL SECTORIAL**
- 2. ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMELOR**
- 3. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE TURISTICE EXISTENTE ÎN RD SU**
- 4. SITUAȚIA TURISMULUI ÎN RD SUD**
- 5. DESTINAȚII CU POTENȚIAL DE DEZVOLTARE (TRASEE TURISTIC**
- 6. PROBLEME ȘI BARIERE LEGATE DE DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN REGIUNE**
- 7. ANALIZA SWOT**
- 8. VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE DEZVOLTĂRII SECTORULUI TURISM ÎN REGIUNE**
- 9. CRITERII DE SELECTARE A PROPUNERILOR DE PROIECTE**
- 10. COSTURI ȘI SURSE DE FINANȚARE A SECTORULUI TURISM**
- 11. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA**
- 12. CONCLUZII ȘI SINTEZĂ**

ANEXE

1. CADRUL CONCEPTUAL AL PROGRAMULUI REGIONAL SECTORIAL :

- Necesitatea unor proiecte bine elaborate, bazate pe politica națională și pe o planificare regională detaliată a sectorului, a impulsionat elaborarea programului regional sectorial în domeniul turismului.
- În cadrul planificării sectoriale urmează să fie propus un algoritm de identificare a conceptelor de proiecte posibile(CPP), care ulterior vor fi dezvoltate în proiecte viabile pentru finanțare.
- Activitățile din cadrul PRS în domeniul sporirii atractivității turistice a Regiunii, se vor axa pe consolidarea procesului de planificare și programare sectorială la nivel regional, în vederea creării unui sistem regional de identificare a unor concepte de proiecte posibile cu potențial maxim de îmbunătățire a infrastructurii turistice și de promovare a RDS ca regiune cu atractivitate turistică.

2. ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMELOR

Acest capitol conține o descriere cu referire la populația, economia, infrastructura și serviciile publice existente în regiune.

- Analiza atractivității turistice este redată prin descrierea atracțiilor turistice naturale, antropice și etno-culturale.

În concluzie:

- 2 dintre cele mai mari și valoroase arii naturale protejate din Moldova conectate la bazinul Dunării și Mării Negre;
- O varietate relativ mare de peisaje și rezervații protejate caracteristice sudului țării;
- Puține spații forestiere și acvatice disponibile agrementului populației;
- Prezența segmentelor importante din Valurile lui Traian;
- Diversitate mare de monumente ale civilizațiilor antice și medievale în sud;
- Confluența culturilor în zona peridaneană.

3. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE TURISTICE EXISTENTE ÎN RD SUD

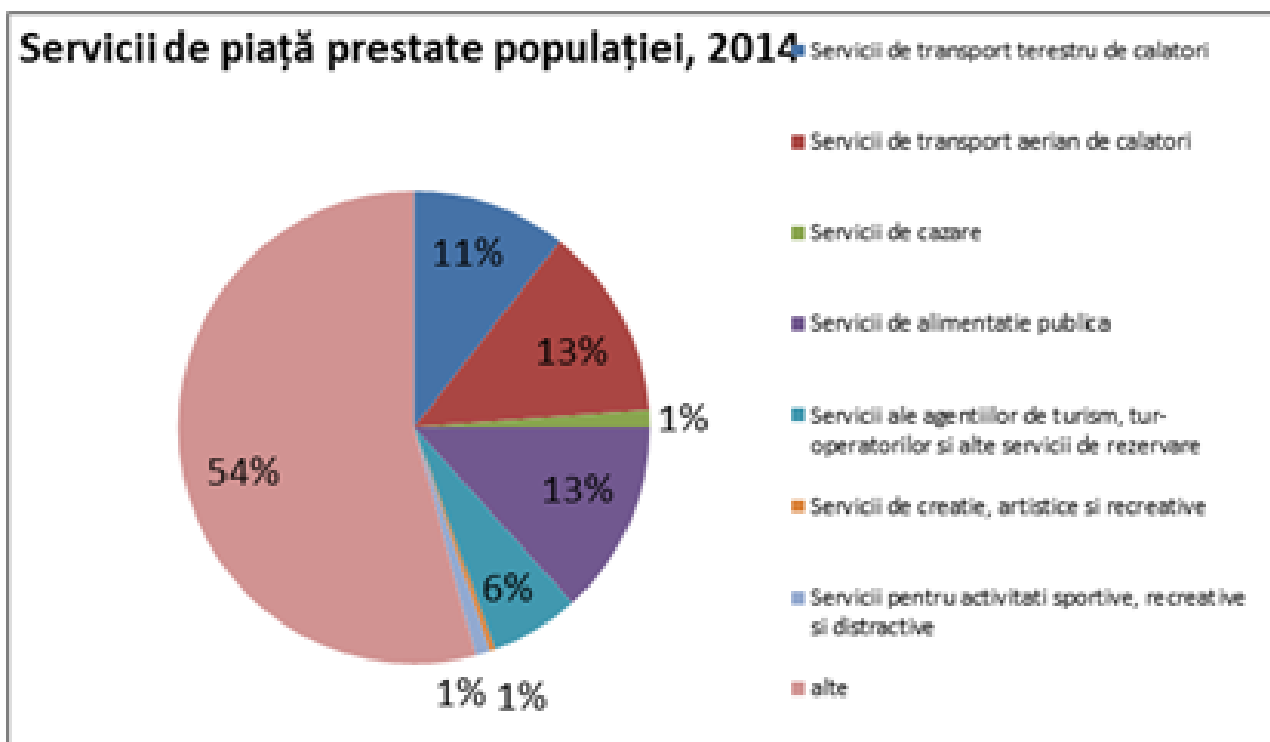
- Infrastructura turistică constituie o totalitate de forme sau tipuri de construcții necesare pentru comunicarea unei zone turistice cu alte zone, a căror existență este necesară înaintea, dar și în timpul desfășurării activității turistice propriu - zise.
- Tradițional infrastructura turistică este determinată, de rețelele de:
  - trasee turistice,
  - stațiuni turistice,
  - zone turistice,
  - transport turistic specializat,
  - plaje,
  - complexe pentru deservirea turiștilor, etc.

3. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE TURISTICE EXISTENTE ÎN RD SUD

- Principalele trasee turistice și excursioniste naționale în funcție de numărul de solicitări pot fi grupate în următoarele:
  - tur de oraș,
  - circuite muzeale,
  - trasee viti-vinicole,
  - vizite a mănăstirilor,
  - vizite ale rezervațiilor naturale,
  - vizite în locuri istorice și comemorative,
  - trasee de recreere în zone de odihnă,
  - trasee combinate.

4. SITUAȚIA TURISMULUI ÎN RD SUD

Ponderea serviciilor aferente călătoriilor, turismului și agrementului surprinde cu cca 46% din consumurile generale de servicii înregistrate de populația țării, lucru valabil și pentru Regiunea Sud. Aceste servicii arată mobilitatea populației, dar și disponibilitatea ei de a plăti produsele turismului. În mare parte consumul de servicii se reduce la transportul de pasageri și alimentația publică.

Starea sectorului turismului regional

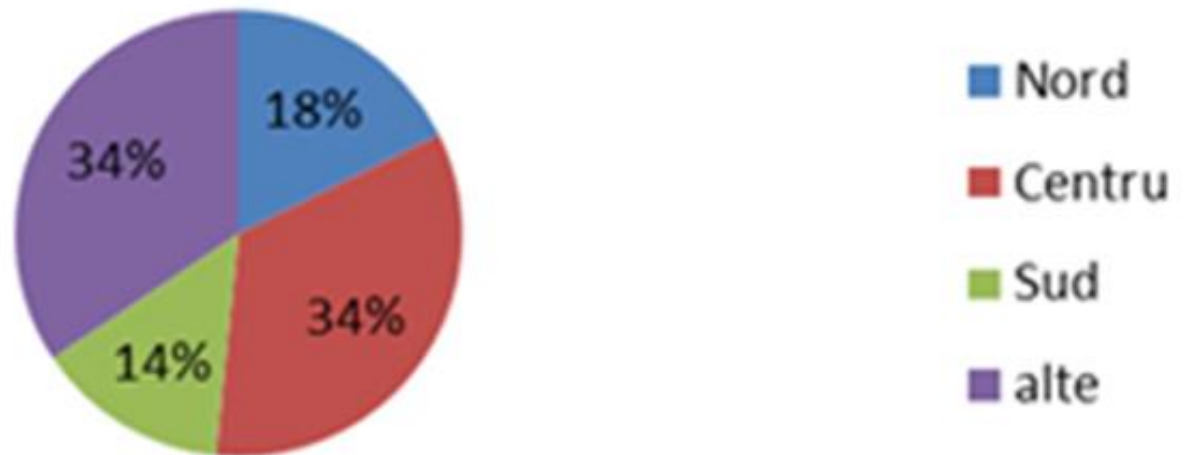
În anul 2015 în RDS au fost funcționale 10 hoteluri, 8 tabere estivale, 1 sanatoriu și 1 vilă (nici o pensiune înregistrată).

Aceste rezultate sunt produse pe fondul unei mari lipse de date privind starea reală a lucrurilor în domeniul hotelier, precum și scoaterea din circuitul turistic al multor unități estivale din teritoriu.

Cel mai spectaculos au crescut pensiunile turistice și agroturistice de la 7 unități în 2005 la 26 în 2015, în special în destinațiile rurale sau spațiile bogate în atracții turistice naturale, dar nu și în RD Sud.

La nivelul regiunilor de dezvoltare, cel mai mare număr de locuri de cazare sunt în Centru (8591), urmată de Nord (4479) și Sud (3535).

Ponderea capacității de cazare pe regiuni, 2015

Capacitatea existentă a structurilor de primire turistică de cazare în RD Sud, locuri

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
..Basarabeasca	-	-	-	-	-	-	-	-
..Cahul	959	959	959	959	957	959	961	984
..Cantemir	-	-	-	-	-	-	-	-
..Causeni	377	377	377	377	372	372	388	388
..Cimislia	128	128	128	126	266	266	256	251
..Leova	9	9	9	9	23	23	23	23
..Stefan Voda	128	128	128	148	148	148	148	148
..Taraclia	629	629	629	629	629	629	629	258
RD Sud	2230	2230	2230	2248	2395	2397	2405	2052

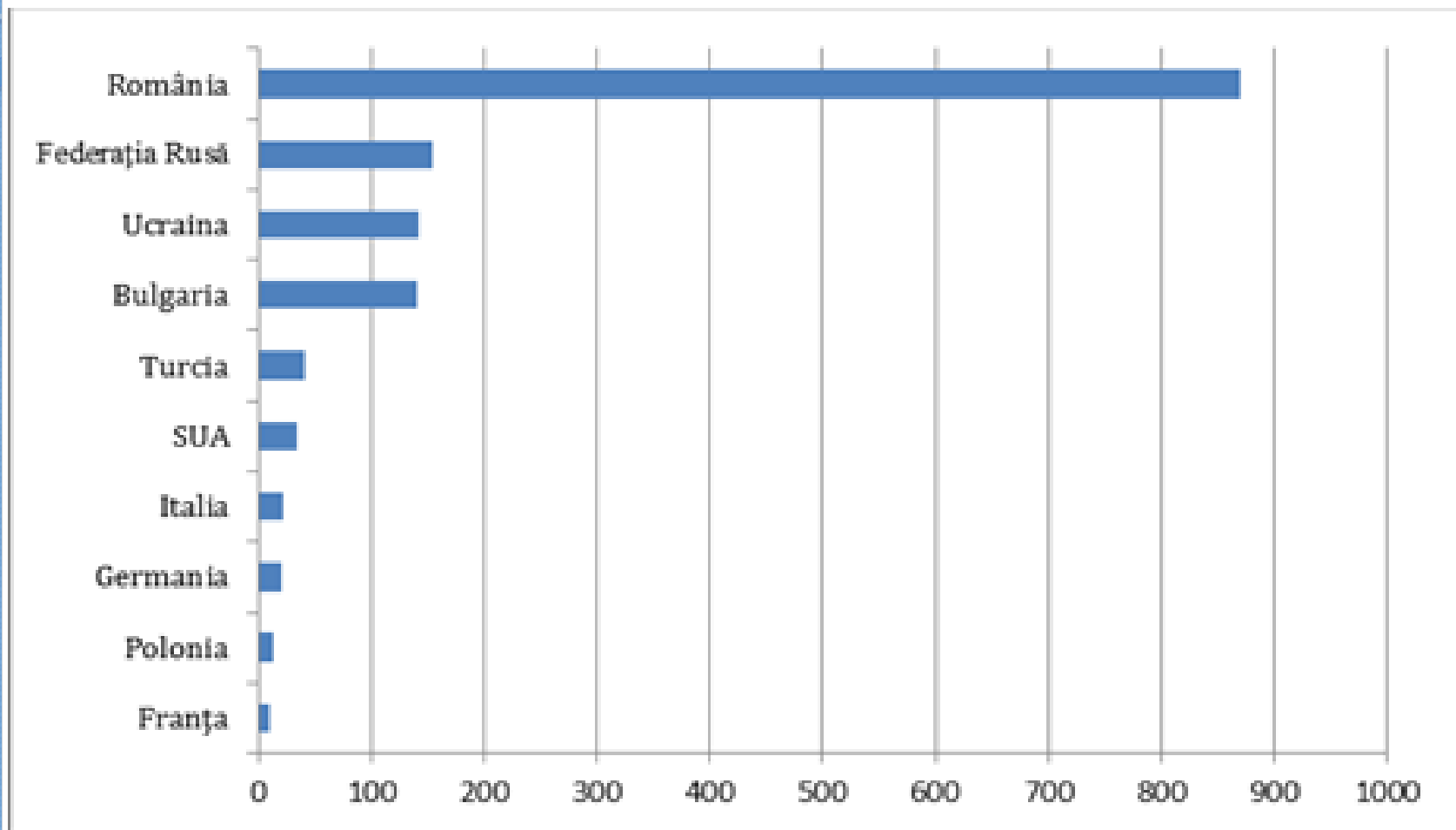
Total capacitate cazare în RD Sud, pe raioane, 2015

	Numărul structurilor de cazare	Numărul camerelor					Numărul de locuri- pat	Numărul căsuțelor
		Total	Cu 1 pat de un loc	Cu 2 paturi	Cu 3 și mai multe paturi	În apartamente		
Cahul	6	425	98	251	76		984	38
Căușeni	3	69	4	6	59		388	21
Cimișlia	3	49	1	1	47		251	3
Leova	2	10		7	3		23	
Ștefan Vodă	3	30	8	10	12		148	3
Taraclia	3	27		9	17	1	258	8
TOTAL RDS	20	610	111	284	214	1	2052	73

Turiștii cazați în structurile de cazare colective și structura turiștilor cazați în profil teritorial, în 2015

	Numărul turiștilor cazați			Structura turiștilor cazați, %	
	Total	inclusiv nerezidenți		Total	inclusiv nerezidenți
		număr	ponderea, %		
Total RM	278855	94381	33,85%	100,00%	100,00%
Total RDS	19206	1500	7,81%	6,89%	1,59%
Cahul	11964	1206	10,08%	4,29%	1,28%
Căușăni	1574	32	2,03%	0,56%	0,03%
Cimișlia	1351	2	0,15%	0,48%	0,00%
Leova	391	24	6,14%	0,14%	0,03%
Stefan Vodă	1461	16	1,10%	0,52%	0,02%
Taraclia	2465	220	8,92%	0,88%	0,23%

Top 10 țări furnizoare de turiști pentru unitățile de cazare din RD Sud, 2015

5. DESTINAȚII CU POTENȚIAL DE DEZVOLTARE (TRASEE TURISTICE)

- **Zona turistică Cahul** este parte din euroregiunea "Dunărea de Jos" fiind amplasată în preajma locurilor istorice, rezervațiilor naturale și resurselor balneare recunoscute.

- **Zona turistică Taraclia** este determinată de specificul localităților coloniștilor bulgari, unde se practică legumicultura și viticultura tradițională balcanicilor.

- **Zona turistică Tighina – Căușeni – Talmaz** este situată în vechea Raia Turcească (Bender), unde s-au păstrat până azi fortificațiile antice Valul lui Traian, o grădină turcească - una dintre primele arii naturale protejate din Europa, cetatea medievală moldovenească și biserica semi-îngropată de la Căușeni.

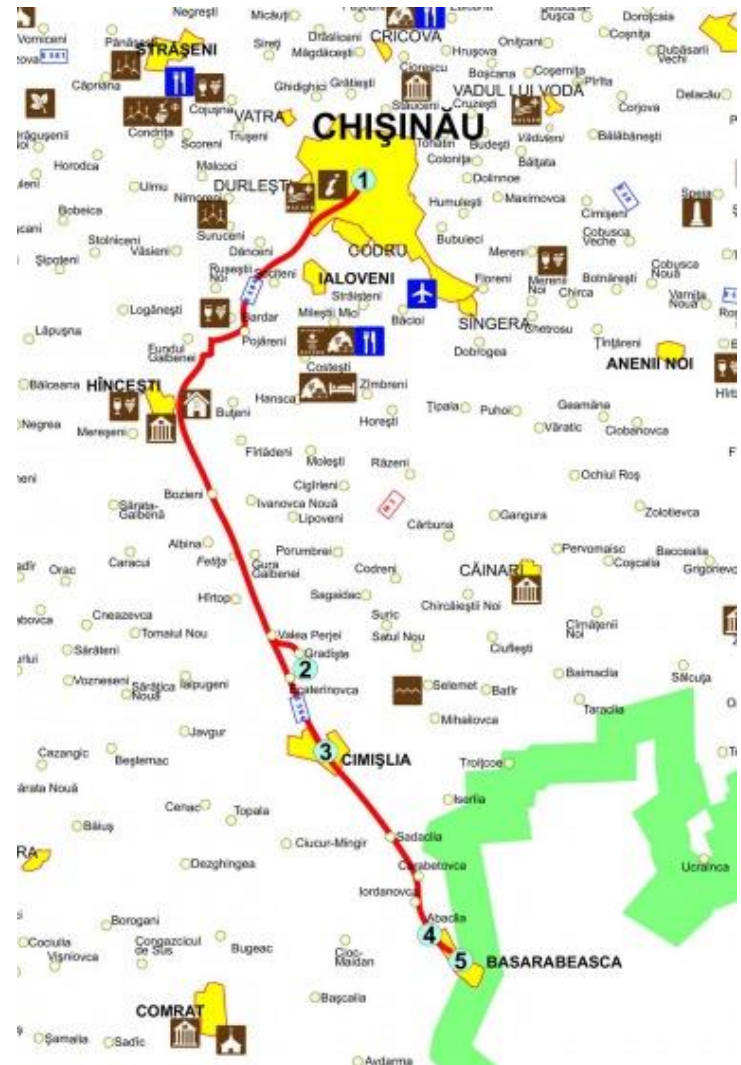

Trasee turistice naționale conf. ANTM

- Traseu turistic național nr. 14 „Pe traseele Bugeacului”

Localități:

Chișinău – Gradiște -
Cimișlia – Sadaclia - Abaclia
Basarabeasca – Chișinău

- Traseu turistic național nr. 15 „Prin UTAG și Bugeac”

Localități:

Chișinău – Comrat – Tomai –
Ceadâr Lunga – Cazaclia –
Taraclia – Beșalma –
Chișinău

- Traseu turistic național nr. 16 „Mica Deltă a Moldovei”

Localități:

Chișinău – Cahul – Manta –
Văleni – Slobozia Mare –
Giurgiulești – Chișinău

- Traseu turistic național nr. 17 „Pe drumul vinului în Sud-estul Moldovei”

Localități:

Chișinău – Grădinița – Leuntea
- Talmaza – Purcari -
Crocmaș – Popeasca - Căușeni
– Chișinău

6. PROBLEME ȘI BARIERE LEGATE DE DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN REGIUNE

- **Bariere:**

- administrative (lipsa unor structuri teritoriale de turism, lipsa instrumentelor de administrare eficientă a potențialului turistic aflat în domeniul public, etc.);
- de cooperare (parteneriate puține la nivelul destinațiilor turistice, angajamente disproporționate în parteneriatele public-private, etc);
- de capacitate (lipsa personalului instruit în domeniul public de turism, instrumente neclare și neaplicate de gestionare a infrastructurii publice).

- **Probleme:**

- Discrepanțe mari la nivelul amplasării unităților de ospitalitate, utilizarea capacităților;
- Infrastructură insuficient dezvoltată pentru servicii de turism;
- Dezechilibre teritoriale în administrarea și promovarea ofertei turismului regional;
- Grad redus de specializare a ofertei turismului regional;
- Atracții naturale nevalorificate turistic;
- Patrimoniul cultural este degradat, ș.a.

7. ANALIZA SWOT

- Are drept scop înțelegerea structurată, echilibrată, cuprinzătoare a factorilor pozitivi și negativi, ce determină dezvoltarea sectorului turistic din RD Sud.

Puncte forte

- Așezare geografică favorabilă la hotar cu România și Ucraina
- Vecinătate cu fluviul Dunărea – cea mai mare arteră navală din Europa
- Diversitate mare de monumente istorico-culturale de valoare națională
- Diversitate etno-culturală mare

Oportunități

- Așezare geografică în vecinătatea României, țară membru a UE
- Dezvoltarea și diversificarea serviciilor în RDS
- Dezvoltarea businessului mic în destinațiile turistice
- Crearea condițiilor favorabile pentru susținerea activităților IMM (centre de consultanță, stimulente)
- Programe de susținere a dezvoltării turismului (rural, cultural, balnear-recreativ, piscicol)

Puncte slabe

- Atracții naturale nevalorificate turistic
- Patrimoniul cultural este degradat
- Puțini vizitatori cunosc Regiunea prin excursii
- Regiunea rămâne o destinație apreciată de un număr limitat de turiști străini
- Diversificare redusă a ofertelor turistice a RDS

Riscuri

- Deficit de cooperare între membrii RDS
- Instabilitatea politică și legislativă
- Crize financiare și economice
- Conflictul transnistrean
- Degradarea indicatorilor demografici

8. VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE DEZVOLTĂRII SECTORULUI TURISM ÎN REGIUNE

- **Viziunea:**

Regiunea de Sud – dezvoltată ca o destinație turistică atractivă, accesibilă și competitivă.

- **Obiectivul general :**

Dezvoltarea Regiunii Sud ca destinație turistică atractivă, accesibilă și competitivă.

- **Obiective specifice:**

1. Valorificarea și promovarea atracțiilor turistice;
2. Dezvoltarea infrastructurii turistice;
3. Stimularea asocierii pentru sporirea competitivității destinațiilor turistice.

9. CRITERII DE SELECTARE A PROPUNERILOR DE PROIECTE

- importanță regională, națională sau internațională a obiectelor amenajate, reparate, modernizate, construite în cadrul proiectului;
- să aibă impact regional dovedit prin includerea partenerilor din minim 3 localități asociate în una din zone turistice sau pe un traseu turistic
- amenajările, reparațiile, construcțiile, modernizările din fonduri publice trebuie să fie executate doar pe obiecte și terenuri publice, inclusiv pentru dezvoltarea parteneriatelor public-private;
- acțiunile de amenajare turistică, reparații, construcții, modernizări trebuie să fie însoțite după caz de studii de fezabilitate, planuri de amenajare, proiecte tehnice și/sau avize conform legislației naționale, inclusiv care iau în considerare securitatea turiștilor;
- asigurarea în timp de 10 ani a proprietății, funcționalității, utilității și accesibilității publice a obiectelor amenajate, construite, modernizate în cadrul proiectului;

10. COSTURI ȘI SURSE DE FINANȚARE A SECTORULUI TURISM

Sursele de finanțare posibile a PRS de Turism:

- Fondul Național pentru Dezvoltare Regională;
- Administrațiile Publice Locale (APL), care pot planifica resurse proprii pentru dezvoltarea infrastructurii turistice publice din destinațiile RDS;
- Fondul Ecologic Național (FEN);
- ONG-urile;
- Programele de cooperare a Guvernului Republicii Moldova cu Donatori externi;
- Programele de dezvoltare ale UE (POC Ro-Md, POC în Bazinul Mării Negre, POC în Bazinul Dunărean, etc);
- Ambasade străine acreditate la Chișinău;
- Programe disponibile autorităților locale;

11. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA

- PRS în turism conține indicatori calitativi și cantitativi. Indicatorii calitativi, care în mare măsură sunt indicatori de proces (i.e. indică dacă o acțiune a fost sau nu realizată) vor fi monitorizați de către ADR Sud. Indicatorii cantitativi care înregistrează progresul în implementarea PRS de turism vor fi elaborați pe baza informației despre toate proiectele colectate de către ADR Sud.
- La fel, fiecare Aplicant de proiect va prezenta un raport detaliat cu privire la finalizarea proiectului în baza unui formular prestabilit, care va estima succesul general a proiectului, rapoarte referitor la rezultate specifice și indicatori de impact, și va identifica impactul proiectului pe termen lung odată cu finisarea implementării.

12. CONCLUZII ȘI SINTEZĂ

- În RDS există cea mai redusă diversitate de oferte și circuite turistice și un sector de cazare limitat.
- Sunt discrepante mari în accesibilitatea și calitatea unităților de cazare, în special celor pentru turismul de masă, dar și sejurul turistic scurt rezultă în performanțe scăzute în turism intern, excursii și în muzee.
- În raioanele regiunii are loc o dezvoltare dezechilibrată a industriei turistice.
- Lipsesc zonele de odihnă amenajate conform standardelor naționale.
- Patrimoniul cultural este degradat și în general puțini vizitatori cunosc regiunea prin excursii.
- Sunt insuficiente acțiunile pentru vizibilitatea turistică a RDS în interior și exterior,
- Insuficiența resurselor financiare pentru promovarea domeniului (cum ar fi: expoziții, materiale promoționale, susținere financiară a proiectelor din domeniu, etc), dar și capacități insuficiente pentru gestionarea sectorului turistic regional.

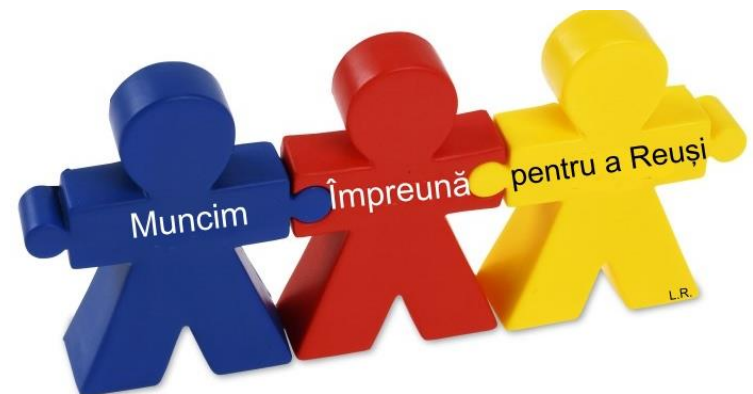
INVESTIȚII

COOPERARE

Regiunea de Sud – dezvoltată ca o destinație turistică atractivă, accesibilă și competitivă.

TIMP

Vă mulțumesc pentru atenție!

Agencia de Dezvoltare Regională SUD

Or. Cimișlia, bld. Ștefan cel Mare, 12

Tel 0241 2 62 86

E-mail adrsud@gmail.com

Web www.adrsud.md

COOPERARE PENTRU DEZVOLTARE